

Strukturerede tekstsamtaler

CPH2019-konferencen
Mandag den 5. august 2019
Kl. 10.00 – 10.30

Projektets grundteser

- Alle elever skal og kan undervises i tekstforståelse
- Eleverne bliver bedre til at forstå de tekster, de læser, hvis de undervises i og får lejlighed til at træne hensigtsmæssige strategier til dette
- Struktureret, fokuseret og direkte undervisning fremmer læringen

Projektets formål

- Styrke elevernes kompetencer i tekstforståelse
- Sammenligne effekten af to forskellige metoder
 - **Læserollemetoden**
 - **Stil-spørgsmål-metoden**
- i to forskellige elevgrupper
- i tre forskellige lande (DK, F, S)

Projektets forløb

- Tilladelser fra alle forældre
- Førtest af elever
- Undervisning af lærere (3 timer)
- Undervisning af eleverne
 - 8 uger
 - 2 gange om ugen á ca. 20 min
 - Én lærer og 3-4 elever
 - Supervision, videooptagelser, logbøger
- Eftertest og lærerinterview
- Lærertræf

To metoder

Læserollemetoden

Stil-spørgsmål-metoden

Fælles for de to metoder

- Bygger på den reciproke undervisning
 - Giver eleverne erfaringer med arbejdsmåder, så de kan udvikle og overvåge egen tekstforståelse
 - Er gensidig, dialogisk og stilladserende
 - Udvikler sig fra stærk lærerstyret til elevstyret samtale
- Er meget konkrete og meget strukturerede
- Belaster ikke elevernes hukommelse og koncentration
- Fokuserer både på det, der står på linjen, og det, der står mellem linjerne
- God samtaleadfærd, gode svar og gode spørgsmål roses altid

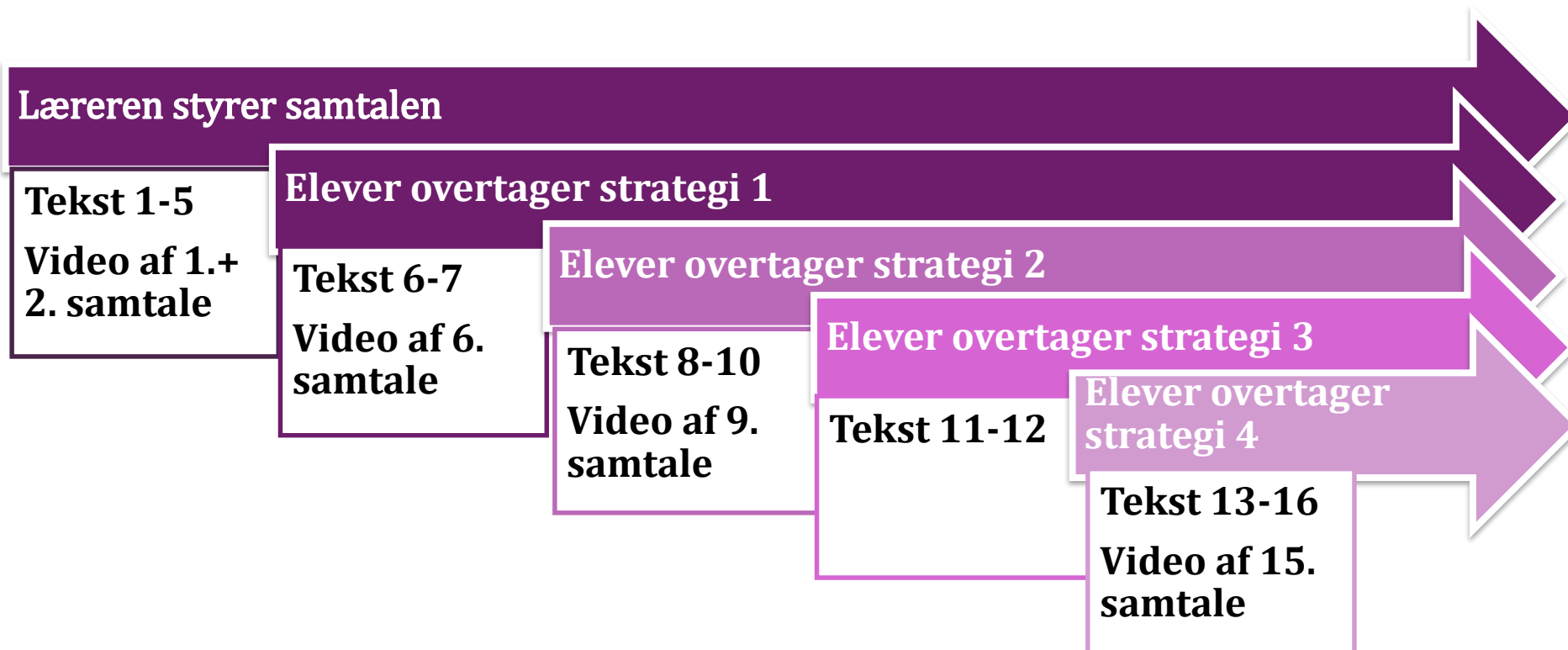

Fælles for de to metoder

- Læsning af de samme 16 tekster
- Fire strategikort
- 4 elever i hver gruppe
- Én lærer til hver gruppe
- To lærere på samme skole – hver sin metode
- Fast undervisningstid 2 x ca. 20 min. om ugen i aflukket lokale
- Videoptagelser og logbøger

Fra lærerstyring til elevstyring

Projektkonsulenter med 1. – 5. samtale, samt 9. samtale

Læserollemetoden

- Teksten klippes op i mindre strimler
- Der udleveres kun én strimmel ad gangen
- Hver strimmel drøftes iht. strategierne:

Forudsige

Stille spørgsmål

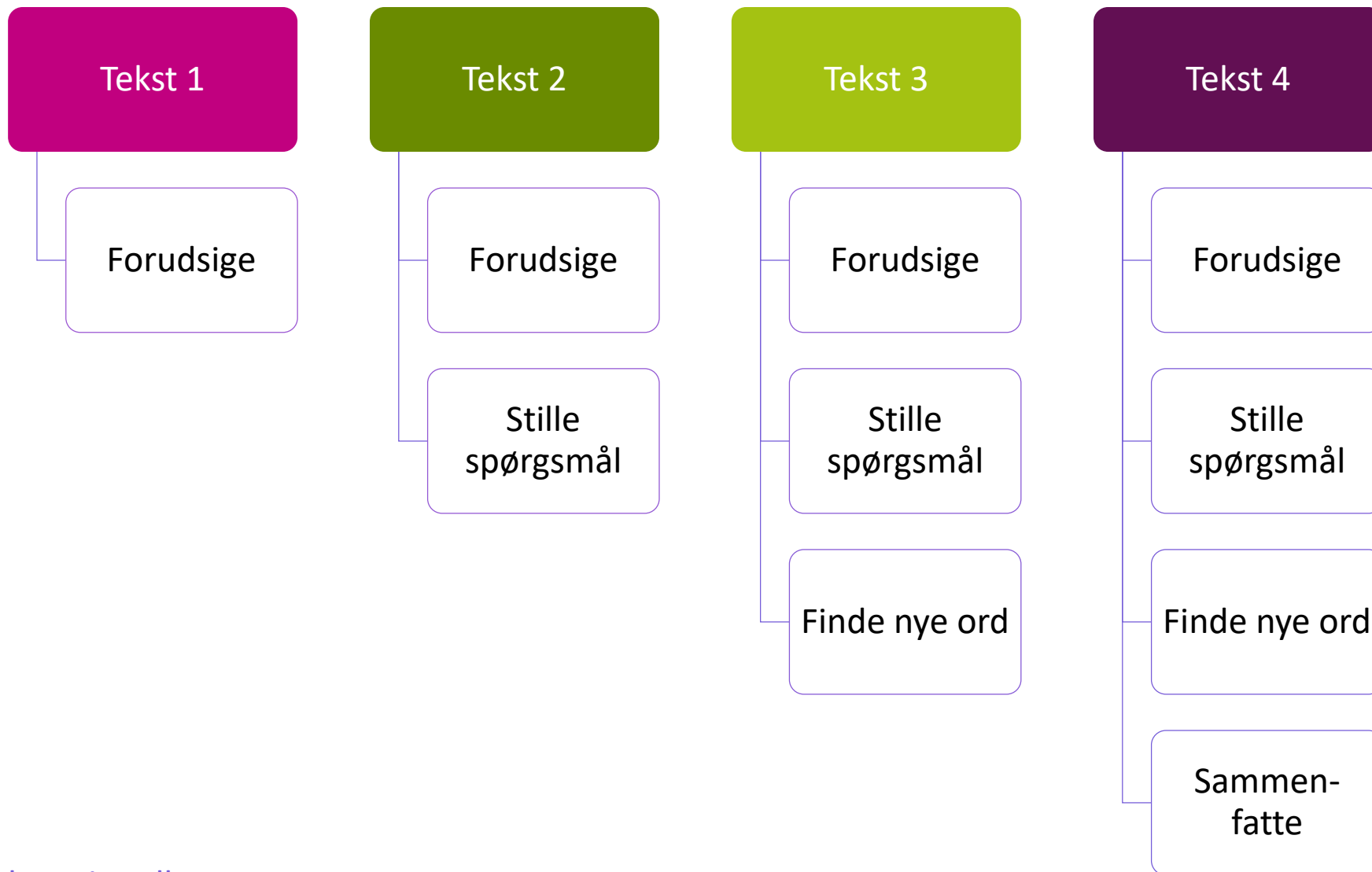
Finde nye ord

Sammenfatte

Én ny strategi ad gangen

Tekst 1 – Læserollemetoden

Kat fastklemt – Falck rykkede ud

- ❖ **Klip 1** uddeles og læses højt
- ❖ Hvad tror I, det er for en tekst?
- ❖ Hvad tror I, denne her avisartikel handler om?
- ❖ **Tag ikke stilling til svarene!**

Forudsige

Tekst 1 – Læserollemetoden

Kat fastklemt – Falck rykkede ud

En kat som havde været forsvundet et døgn blev fundet igen

- ❖ **Klip 2** uddeles og læses højt
- ❖ Læs teksten højt for eleverne.
- ❖ Hvad ved vi nu?
- ❖ Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- ❖ Hvad tror I så, vi får at vide?
- ❖ **Tag ikke stilling til svarene!**
- ❖ Nu må vi se, hvad der så kommer

Forudsige

Tekst 1 – Læserollemetoden

Kat fastklemmt – Falck rykkede ud

En kat som havde været forsvundet et døgn blev fundet igen.

Den sad fastklemmt mellem to vægge.

Ved frokosttid fik alarmcentralen en melding om,
at en kat sad fast mellem to vægge.

Katten havde på det tidspunkt været forsvundet et døgn.

Falckredderne fik katten fri, og den får nu en fredelig jul.

2. tekstsamtale

- Repetition af første samtale
- Samtale om det nye strategikort:
 - Hvilke ord kan man bruge, når man skal stille et spørgsmål?
 - Skriv ordene på tavlen
 - GEM listen!

Forudsige

Stille spørgsmål

Eksempel på hv- liste

Hvorfor

Hvad

Hvordan

Hvem

Hvor

Hvilken

Hvilke

Hvornår

Alpakaer dræbt af ulv?

Seks alpakaer blev dræbt natten til torsdag af en ulv

nær en lille by i Midsverige.

– Jeg føler sorg og vrede på samme tid,

siger opdrætter Sven Persson.

Nya Wermlands-Tidningen,
27.04.2013

Fra videooptagelse

- Lærer: Nu skal vi stille et spørgsmål til teksten.
Hvad kan vi spørge om?
(peger på tavlen med hv-ordene)
- Martin: Hvad er en alpaka?
- Lærer: Hvad er en alpaka? Det kunne vi i hvert fald godt tænke os at få svar på.
- Anton: Jeg mener, at det er en eller anden person fra et eller andet land måske Filippinerne eller sådan noget.

Fra videooptagelse

- Lærer: Jeg tænker også: Hvorfor mon der er et spørgsmålstegn i overskriften?
- Anton: Det er nok, fordi man ikke er sikker på, om det var ulve, der dræbte, de der alpakaer.

Fra videooptagelse

Spørgsmål til teksten efter strimmel 2:

Hvor blev alpakaerne dræbt?

Hvornår blev alpakaerne dræbt?

Hvorfor blev alpakaerne dræbt?

Hvordan blev alpakaerne dræbt?

...

Læreren uddeler strimmel 5:

”... siger opdrætter Sven Persson”

Anton: Nå! Opdrætter ... så er det dyr!

Når alle strategier er lært

Hver strimmel skal gennemgås nogenlunde sådan:

- ❖ Læs teksten højt
- ❖ Hvad ved vi nu?
- ❖ Hvordan passer indholdet med det, vi gættede på?
- ❖ Hvad tror I så, vi får at vide?
- ❖ Hvilke spørgsmål vil I nu stille til teksten?
- ❖ Kan I finde nye ord i denne tekst?
- ❖ Hvad mon det betyder?
- ❖ Er der flere nye ord?
- ❖ Når hele teksten er læst, skal I sammenfatte:
 - ❖ Brug ordene **først – dernæst – til sidst**

Tekstsamtale 10

Mand bidt af giftig slange

En 40-årig mand blev i lørdags bidt af en kobra i sin lejlighed.

Forudsige

Stille spørgsmål

Finde nye ord

Sammenfatte

Tekstsamtale 10

Mand bidt af giftig slange

En 40-årig mand blev i lørdags bidt af en kobra i sin lejlighed.

Kobraen er en farlig slange.

Stil-spørgsmål-metoden

- Teksten læses fælles i sin helhed
- Derefter fire spørgsmål, som drøftes i gruppen

Præcis dér

Tænk og led

Tænk dig om

Hvis det var dig ...

Kat fastklemmt - Falck rykkede ud

En kat som havde været forsvundet et døgn blev fundet igen.
Den sad fastklemmt mellem to vægge.

Ved frokosttid fik alarmcentralen en melding om,
at en kat sad fast mellem to vægge.

Katten havde på det tidspunkt været forsvundet et døgn.
Falckredderne fik katten fri, og den får nu en fredelig jul.

1. spørgsmål

Præcis dér

- ❖ Svaret står direkte i teksten – og som regel også i 1. linje.
- ❖ Svaret er nemt at finde; det står **præcis dér**.

1. Hvor lang tid var katten forsvundet?

2. spørgsmål

- Svaret står i teksten. Eleven må eventuelt sammenkoble information fra flere sætninger, for at kunne svare.
- For at finde svaret skal eleven **tænke og lede**.

Tænk og led

2. Hvem fik katten løs?

3. spørgsmål

- ❖ Svaret kan ikke findes direkte i teksten. Eleven må koble det læste med forhåndsviden og erfaring.
- ❖ For at svare skal eleven **tænke sig om** – svaret findes nemlig kun inde i elevens hoved.

Tænk dig om

3. Hvorfor tror du, at kattens jul bliver fredelig?

4. spørgsmål

- ❖ Svaret findes ikke i teksten, men kræver, at eleven kan sætte sig ind i en anden persons sted eller i en situation, som er beskrevet i teksten.
- ❖ Svaret kræver, at eleven kan skabe billede af, **hvis det var mig ...**

Hvis det var dig ...

4. Har du haft et dyr, som har været forsvundet?

Fra videooptagelse tekst 15

Lærer: Kan du finde på et spørgsmål?

Freja: Næh, jeg ved det ikke. Jamen jeg ved det altså ikke, hvad jeg skal svare. Hvad jeg skal sige.

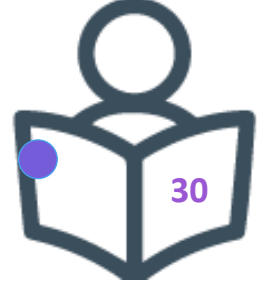
Lærer: Hvad du skal spørge om. Nej. Okay. Det..

Freja: Det ved jeg altså ikke, hvad jeg skal spørge om.

Lærer: Nej. Men du kunne svare på det.

Freja: Men det det nemmere at svare ikke at spørge.

”Struktur,
overskuelighed og
genkendelighed – det
fremmer altså
læringen.”

Resultater

Indsamlet data

- Delprøver fra LOGOS
- Videoptagelser
 - 5 optagelser pr. gruppe (16 grupper)
- Lærerlog
 - 15 lærere / 16 tekstsamtaler
- Interview med lærere efter projektet
- Lærertræf
 - 14 lærere, 7 ledere og 4 projektmedarbejdere

Elever med autisme

- Signifikant fremgang
 - Læseforståelse
 - Lytteforståelse
- Loftseffekt
 - Ordidentifikation
 - Begrebsforståelse
- Målt med delprøver fra LOGOS

Elever med generelle indlæringsvanskeligheder

- Signifikant fremgang
 - Lytteforståelse
 - Ordidentifikation
- Ingen fremgang
 - Læseforståelse
 - Begrebsforståelse
- Målt med delprøver fra LOGOS

To metoder

- Ingen signifikant interaktionseffekt hverken for elever med autisme eller elever med generelle indlæringsvanskeligheder

Den ene metode er altså ikke mere effektiv end den anden

De tre lande

- Interaktionseffekt kan ikke måles, fordi nogle af elevgrupperne er meget små

Der er i projektforsøget intet belæg for at antage, at der skulle være en forskel på effekten landene imellem

Når jeg nu skal prøve igen

- Andre evalueringsredskaber
- Mere luft i tidsplanen
 - Planlæg med 20 samtaler
 - Læg planer for 16 samtaler
- Fasthold
 - læringsmål
 - indhold, ide og rammer
 - elevudvælgelseskriterier
 - lærerudvælgelse
 - konsulentfunktion

Evaluer direkte på læringsmålet

Referencer

- Pøhler, Lis (2015): *Strukturerede tekstsamtaler*, Nationalt Videncenter for Læsning.
- Pøhler, Lis (2019): *Skub på tekstforståelsen*, Gyldendal
- Pøhler, Lis (2019): *Læseguiden. En guide til den særligt tilrettelagte undervisning*. Akademisk Forlag.
- Pøhler, Lis (2017): *Strukturerede tekstsamtaler*, i Helga Borgbjerg Hansen og Brian Degn Mårtensson (red): *Specialdidaktik i teori og praksis – undervisning på specialskoler og i specialklasser*, Hans Reitzels Forlag.
- Høien, Torleiv (2014): *LOGOS*, Teoribaseret diagnosticering af læsevanskeligheder, Logometrica. www.logometrica.dk. Udkommet første gang 1999.
- Reichenberg, Monica og Ingvar Lundberg (2012): *Tekstforståelse gennem strukturerede tekstsamtaler*. Akademisk Forlag
- National Reading Panel (2000): *Teaching Children to Read: An evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction*, NIH Pub. No. 00-4769. Downloades fra: <http://www.nichd.nih.gov/publications/pubs/nrp/Pages/smallbook.aspx>.
- Rosenshine, Barak and Carla Meister (1994): *Reciprocal teaching: A review of the research*, *Review of Educational Research* 64: 479-530.
- Palinscar, Aannemarie Sullivan & Ann L. Brown: (1984): *Reciprocal Teaching of Comprehension-Fostering and Comprehension-Monitoring Activities*, i: *Cognition and Instruction*, Volume 1, Issue 2, p. 117-175.
- Scarborough, H.S. (2001): *Connecting Early Language and Literacy to Later Reading (Dis)abilities: Evidence, Theory, and Practice*. In S. Neuman & D. Dickinson (eds.), *Handbook for Research in Early Literacy* (s. 7-110). Guilford Press.